

**ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА»
КАРПАТСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПІДПРИЄМНИЦТВА
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

_____ В.С.Чопей

«_____» _____ 20__ р.

**Силабус
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

_____ **ОК 2.18 «БЮДЖЕТНА СИСТЕМА»** _____

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

(назва освітньої програми)

освітнього рівня Бакалавр (перший рівень вищої освіти)

(назва освітнього рівня)

галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»,

(шифр і назва спеціальності(тей))

Обсяг, кредитів: **90 год, 3.**

Форма підсумкового контролю: **іспит**

Хуст 2020 рік

Викладач: Фетько С.В. ,ст. викладач кафедри економіки та менеджменту
Телефон деканату: 0971434146, Телефон викладача 0673707953.
Електронна пошта:s.fetko9@gmail.com

Матеріали до курсу розміщені на сайті Інтернет-підтримки навчального процесу
<http://vo.ukraine.edu.ua/> за адресою <https://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=2240#section>

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній ступінь / освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальний обсяг кредитів – 3	Галузь знань <u>07 «Управління та адміністрування»</u> (шифр і назва)	Вид дисципліни <u>обов'язкова</u> (обов'язкова чи за вибором студента)	
	Спеціальність <u>072 «Фінанси, банківська справа та страхування»</u> , (шифр і назва)	Цикл підготовки професійний <u>професійний</u> (загальний чи професійний)	
Модулів – 2	Спеціалізація <u>-</u> (назва)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: <u>реферат</u>	Мова викладання, навчання та оцінювання: <u>українська</u> (назва)	Семестр	
Загальний обсяг годин – 90		7-й	7-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4; самостійної роботи студента – 2	Освітній ступінь / освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>бакалавр</u>	Лекція	
		30 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		30 год.	8 год.
		Лабораторні	
		0 год.	год.
		Самостійна робота	
		30 год.	72 год.
в т.ч.:			
Індивідуальні завдання: 15 год.			
Вид семестрового контролю: іспит			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 60/30;

для заочної форми навчання – 18/72.

Передреквізити

Вивченню дисципліни «Бюджетна система» передують такі навчальні дисципліни як «Політекономія», «Макроекономіка», «Державне регулювання економіки», «Статистика», «Регіональна економіка», «Економічний аналіз», «Фінансовий аналіз», «Фінанси», «Податкова система», «Менеджмент державних установ», «Облік та звітність бюджетних установ» тощо

Постреквізити

Після вивчення дисципліни «Банківська система» студенти вивчатимуть дисципліну «Центральний банк і грошово-кредитна політика», «Фінансовий ринок».

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: формування базових знань сутності бюджетних відносин і характеру їх впливу на суспільство та набуття навичок практичного застосування отриманих знань студентами у майбутній професії.

Завдання:

- вивчення історичних процесів зародження, становлення та розвитку бюджетних відносин в Україні та окремих зарубіжних держав;
- засвоєння теоретичних основ формування і використання бюджету держави;
- розуміння засад бюджетного устрою і принципів побудови бюджетної системи держави;
- формування теоретичних і практичних знань щодо методів і джерел формування доходів бюджету та напрямів і форм фінансування видатків;

- оволодіння методикою визначення обсягів бюджетних видатків, які забезпечують реалізацію функцій держави;
- формування знань з питань державного кредиту та управління державним боргом.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ КОМПОНЕНТАМ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основи побудови бюджетної системи України та окремих зарубіжних країн;
- законодавство з бюджетного процесу та бюджетної діяльності на загальнодержавному та місцевому рівнях;
- методи і джерела доходів бюджетів, напрями і форми бюджетних видатків, фінансування та кредитування бюджету.
- форми і методи планування в бюджетних установах;
- етапи бюджетного процесу;
- організацію функціонування органів управління бюджетною системою.

уміти:

- виконувати необхідні розрахунки бюджетних доходів і витрат на всіх рівнях бюджетної системи;
- складати розпис бюджету та проекти кошторисів бюджетних установ;
- складати звіти, інформаційні матеріали та пояснювальні записки до звіту про виконання відповідного бюджету;
- проводити оцінку боргових зобов'язань держави;
- знаходити резерви додаткових надходжень та економії витрат відповідного бюджету;
- володіти формами і методами контрольно-економічної роботи фінансових органів.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовний модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ПОБУДОВИ БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ

Тема 1. Сутність, призначення і роль бюджету держави

Функції держави як визначальний чинник формування бюджету. Державний бюджет як економічна категорія. Взаємозв'язок бюджету з іншими економічними категоріями. Місце і роль бюджету в системі фінансових відносин. Бюджетна централізація ВВП та її об'єктивні межі. Тенденція зростання бюджетної централізації ВВП, чинники, що протидіють цій тенденції. Забезпечення оптимальних пропорцій розподілу і перерозподілу ВВП. Фінансові протиріччя у суспільстві, пов'язані із суб'єктивним формуванням бюджету та способи їхнього вирішення. Характеристика грошових відносин, що становлять зміст державного бюджету.

Місце і роль бюджету в системі фондів грошових коштів. Державний бюджет як централізований фонд грошових коштів держави, його характерні ознаки.

Місце і роль бюджету у фінансовій системі України. Державний бюджет як центральна ланка фінансової системи. Функції бюджету, їх характеристика.

Бюджетна політика України, її особливості та значення. Бюджетна стратегія і бюджетна тактика держави в ринкових умовах господарювання.

Тема 2. Бюджет як основний фінансовий план держави

Місце і роль державного бюджету в системі фінансових планів. Державний бюджет як основний фінансовий план. Взаємозв'язок державного бюджету з іншими фінансовими планами України. Відмінності між бюджетом як фінансовим планом та бюджетом як економічною категорією.

Правовий характер бюджету, його чинники. Бюджет як віддзеркалення економічної, соціальної і міжнародної політики держави. Поточний бюджет. Бюджет розвитку місцевих бюджетів.

Сутність, принципи і завдання бюджетного планування в сучасних умовах господарювання. Бюджетне планування як складова частина фінансового планування. Місце і роль бюджетного планування у системі соціально-економічного планування в Україні. Етапи та методи бюджетного планування.

Основи побудови Державного бюджету України. Бюджетний період. Баланс бюджету.

Тема 3. Бюджетний устрій і побудова бюджетної системи України

Основи бюджетного устрою: встановлення принципів побудови

бюджетної системи; виділення окремих видів бюджетів; розподіл доходів і видатків між окремими ланками бюджетної системи; встановлення характеру взаємовідносин між бюджетами.

Поняття бюджетної системи. Структура бюджетної системи України, взаємозв'язок між окремими ланками бюджетної системи.

Принципи побудови бюджетної системи України та їх характеристика.

Бюджетні повноваження учасників бюджетного процесу. Бюджетні повноваження Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Верховної Ради АРК, Ради Міністрів АРК, обласних та районних державних адміністрацій, виконавчих органів міських, селищних та сільських рад.

Стан бюджету: рівновага доходів і видатків, бюджетний профіцит, бюджетний дефіцит. Фактори, що впливають на стан бюджету. Бюджетний дефіцит, його сутність, причини виникнення, соціально-економічні наслідки, джерела фінансування, шляхи та методи подолання.

Тема 4. Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання

Засади розмежування доходів і видатків між рівнями бюджетної системи. Фактори, що визначають порядок і пропорції розподілу доходів між бюджетами. Чинники і порядок закріплення доходів. Види регулюючих доходів і порядок бюджетного регулювання. Проблеми економічної ефективності бюджетного вирівнювання в Україні.

Поняття та мета регулювання міжбюджетних відносин. Критерії розмежування видів видатків між місцевими бюджетами. Видатки, що здійснюються з Державного бюджету України.

Місцеві бюджети, їх місце у бюджетній системі України та роль у соціально-економічному розвитку регіонів і адміністративно-територіальних утворень. Доходи місцевих бюджетів. Видатки місцевих бюджетів.

Види міжбюджетних трансфертів. Порядок надання міжбюджетних трансфертів.

Тема 5. Бюджетний процес та його учасники

Сутність бюджетного процесу. Учасники бюджетного процесу. Стадії бюджетного процесу на загальнодержавному рівні. Стадії бюджетного процесу на місцевому рівні.

Шляхи удосконалення бюджетного процесу в Україні. Сутність та складові програмно-цільового методу у бюджетному процесі.

Змістовний модуль 2. ДОХОДИ ТА ВИДАТКИ БЮДЖЕТУ

Тема 6. Система доходів бюджету

Методи формування доходів бюджету. Доходи держави від підприємницької діяльності. Доходи від державних майна, угідь, послуг. Податковий метод мобілізації доходів бюджету. Державні позики.

Джерела формування доходів бюджету. ВВП і національний дохід як

основа дохідної бази бюджету. Причини й умови використання національного багатства для формування доходів бюджету.

Склад, структура та динаміка доходів Державного бюджету України, обласного бюджету, районних, міських, селищних і сільських бюджетів. Вплив нової редакції Бюджетного кодексу України на формування та фінансове забезпечення бюджетів органів місцевого самоврядування.

Загальна характеристика податкової системи України. Види непрямих податків, їх роль у доходах бюджету. Пряме оподаткування, його види, значення прямих податків у формуванні доходів бюджету. Платежі за ресурси, їх види, роль у доходах бюджету.

Неподаткові доходи бюджету, їх характеристика. Доходи від власності та підприємницької діяльності. Доходи від операцій з капіталом. Доходи рентного характеру. Інші неподаткові доходи бюджету.

Бюджетна класифікація. Значення бюджетної класифікації для прогнозування доходів і видатків бюджетів та їх виконання. Структура бюджетної класифікації. Класифікація доходів бюджету.

Тема 7. Система видатків бюджету

Склад, структура та динаміка видатків Державного бюджету України, місцевих бюджетів України.

Функції держави, їх вплив на склад і структуру видатків бюджету. Роль видатків бюджету у фінансовому забезпеченні потреб соціально-економічного розвитку. Процесуальна класифікація видатків бюджету: функціональна, відомча та економічна. Класифікація фінансування бюджету; класифікація боргу.

Оптимізація структури видатків бюджету, її критерії.

Тема 8. Основи фінансування бюджетної сфери в Україні

Бюджетне фінансування. Система бюджетного фінансування: відомча та програмно-цільова. Форми бюджетного фінансування: кошторисне фінансування, державні інвестиції, бюджетні кредити, державні трансферти. Методи бюджетного фінансування.

Кошторис бюджетної установи його форма і зміст. Порядок складання і затвердження та виконання кошторису бюджетної установи.

Нормування видатків в Україні. Види норм видатків та нормативів, порядок їх встановлення.

Тема 9. Видатки бюджету на економічну діяльність та науку

Роль держави у забезпеченні макроекономічної стабілізації та економічного зростання. Форми державного впливу на розвиток економіки. Регуляторна політика і бюджетні інструменти фінансового регулювання економічного циклу. Завдання, засади і методологічні основи прямого державного фінансування економіки.

Склад видатків бюджету на економічну діяльність, їх роль і місце у розвитку економіки. Напрями і форми бюджетного фінансування економіки.

Бюджетні інвестиції, їх види. Капітальні вкладення і джерела їх фінансування. Відомча система фінансування та фінансування інвестиційних проектів. Конкурсний відбір об'єктів бюджетного інвестування, його завдання і критерії. Бюджетне фінансування інвестиційних проектів за рахунок цільових державних позик.

Бюджетні кредити, порядок їх видачі і погашення. Порядок дотування збиткових підприємств. Шляхи фінансового оздоровлення державного сектора і ліквідації збитковості.

Галузева структура видатків бюджету на економічну діяльність. Особливості фінансування видатків на розвиток промисловості та енергетики, будівництва, транспорту, зв'язку, телекомунікацій та інформатики, сільського та лісового господарства, на розвиток місцевої інфраструктури та комунальної власності. Операційні витрати, їх склад і призначення. Роль і місце бюджету у фінансуванні операційних витрат.

Видатки бюджету на науку. Організація наукових досліджень і джерела їх фінансування. Фінансування фундаментальних досліджень у наукових установах Академії наук України, у відомчих наукових закладах та вищих закладах освіти. Кошторисне фінансування наукових закладів і наукових програм.

Тема 10. Видатки бюджету на оборону та управління

Фінансові та політичні аспекти видатків держави на оборону. Військова доктрина країни та її вплив на рівень видатків на оборону. Склад і характеристика видатків на оборону, порядок їх планування і фінансування.

Система і структура органів управління в Україні та джерела їх фінансового забезпечення. Видатки бюджетів на державне управління, їх склад і характеристика. Видатки на утримання органів законодавчої, виконавчої влади та місцевого самоврядування. Видатки на судові та правоохоронні органи, прокуратуру. Видатки на утримання фінансових, фіскальних та митних органів. Порядок планування та фінансування видатків бюджетів на управління.

Тема 11. Видатки бюджету на соціальну сферу

Соціальні видатки бюджету як відображення соціальної політики держави. Типи соціальної політики та їх вплив на обсяги бюджетною фінансування бюджетних видатків. Склад соціальних видатків: видатки на соціальний захист, соціальне забезпечення і соціальну сферу. Соціальне медичне страхування, їх роль у реалізації соціальної політики її вплив на обсяги бюджетного фінансування соціальних видатків.

Форми й види соціального захисту населення. Склад видатків бюджету на соціальний захист населення, їх роль в умовах переходу до ринкової

економіки. Форми і методи фінансового забезпечення установ соціальної сфери. Бюджетне фінансування закладів соціальної сфери, його організація, основа кошторисного фінансування.

Засади бюджетного фінансування освіти, роль і місце бюджету у системі фінансового забезпечення освітніх закладів.

Видатки бюджету на освіту, їх склад і структура. Бюджетні заклади освіти, особливості організації їх діяльності. Фінансування загальноосвітніх шкіл.

Оперативно-сітьові показники діяльності школи, порядок їх визначення. Система заробітної плати вчителів і тарифікація педагогічних працівників. Штати і порядок планування фонду заробітної плати. Складання й перевірка кошторису загальноосвітньої школи. Особливості кошторисного фінансування шкіл-інтернатів.

Фінансування дитячих дошкільних закладів: оперативно-сітьові показники, система заробітної плати, штати і планування фонду заробітної плати. Кошторис дитячого дошкільного закладу.

Бюджетне фінансування вищої освіти. Особливості кошторисного планування і фінансування у вищих закладах освіти. Штати і система заробітної плати працівників вищої школи. Позабюджетні кошти державних вищих закладів освіти.

Видатки бюджету на охорону здоров'я, їх склад і структура. Засади бюджетного фінансування охорони здоров'я, роль і місце бюджету у фінансовому забезпеченні медицини.

Бюджетні заклади охорони здоров'я, організація їх фінансової діяльності, Фінансування медичних установ за нормативом бюджетних видатків на одного жителя. Особливості організації фінансової діяльності закладів охорони здоров'я в умовах страхової медицини. Оперативно-сітьові показники медичних установ. Штати і система заробітної плати медичних працівників; порядок планування фонду заробітної плати в установах здоров'я. Складання й перевірка кошторису лікарні.

Бюджетне фінансування закладів культури, склад видатків. Особливості кошторису бібліотек, будинків культури та інших культурно-освітніх закладів. Фінансування преси, видавництва, радіо, телебачення.

Бюджетне фінансування розвитку фізичної культури і спорту. Роль бюджету в державній підтримці олімпійського руху.

Склад видатків на фізичну культуру і спорт, порядок їх планування і фінансування.

Тема 12. Державний кредит і видатки бюджету на обслуговування державного боргу

Економічна сутність державного кредиту. Форми державного кредиту.

Державний борг, його структура. Внутрішній та зовнішній, поточний та капітальний державний борг. Обслуговування державного боргу. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу. Управління державним

боргом та його обслуговування. Методи управління державним боргом: конверсія, консолідація, уніфікація позики, обмін облігацій за регресивним співвідношенням, відстрочка погашення, анулювання. Політика реструктуризації державного боргу.

Проблеми і напрями удосконалення управління й обслуговування державного зовнішнього боргу України.

Структура навчальної дисципліни

Тематичний план

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт														Форми та методи контролю знань
	денна форма							заочна форма							
	Усього	аудиторна					с.р.	Усього	аудиторна					с.р.	
		у тому числі							у тому числі						
		л	сем	пр	лаб	інд			л	сем	пр	лаб	інд		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Модуль 1															
Змістовний модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ПОБУДОВИ БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ															
Тема 1. Сутність, призначення і роль бюджету держави	4,5	2	2				0,5								*AP, CP, IP
Тема 2. Бюджет як основний фінансовий план держави	4,5	2	2				0,5								*AP, CP, IP
Тема 3. Бюджетний устрій і побудова бюджетної системи України	5	2	2				1								*AP, CP, IP
Тема 4. Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання	5	2	2				1								*AP, CP, IP
Тема 5. Бюджетний процес та його учасники	5	2	2				1								*AP, CP, IP
Модульний контроль	4						4								Письмова модульна контрольна робота
Разом за змістовим модулем 1	28	10	10				8								

Разом за модулем 1	28	10	10			8								
Модуль 2														
Змістовний модуль 2. ДОХОДИ ТА ВИДАТКИ БЮДЖЕТУ														
Тема 6. Система доходів бюджету	9	4		4			1							*AP, CP, IP
Тема 7. Система видатків бюджету	5	2		2			1							*AP, CP, IP
Тема 8. Основи фінансування бюджетної сфери в Україні	9	4		4			1							*AP, CP, IP
Тема 9. Видатки бюджету на економічну діяльність та науку	5	2		2			1							*AP, CP, IP
Тема 10. Видатки бюджету на оборону та управління	5	2		2			1							*AP, CP, IP
Тема 11. Видатки бюджету на соціальну сферу	5	2		2			1							*AP, CP, IP
Тема 12. Державний кредит і видатки бюджету на обслуговування державного боргу	10	4		4			2							*AP, CP, IP
Модульний контроль	4						4							Письмова модульна контрольна робота
Разом за змістовим модулем 2	52	20		20			12							
Разом за модулем 2	52	20		20			12							
ІНДЗ	10						10							ІНДЗ: письмове завдання для самостійного опрацювання
Усього годин	90	30		30			10	20						

Примітки. *AP, CP, IP:

Поточний контроль знань студентів з дисципліни «Бюджетна система»: експрес-опитування (усне та письмове), тестування, огляд додаткової літератури, підготовка доповіді та проведення презентації, практичні завдання, контрольна робота, письмове завдання для самостійного опрацювання (ІНДЗ).

Підсумковий контроль знань студентів реалізується шляхом здачі іспиту з дисципліни.

Для діагностики знань використовується європейська кредитно-трансферна система зі 100-бальною шкалою оцінювання.

Навчально-методична картка дисципліни «БЮДЖЕТНА СИСТЕМА»

Разом: 90 год., лекції – 30 год., семінарські/практичні заняття – 30 год., самостійна робота – 20 год., ІНДЗ – 10 год., підсумковий контроль – 2 год.

Заняття	Тема	Самостійна робота, кількість балів
Змістовний модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ПОБУДОВИ БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ		30
Лекція 1	Тема 1. Сутність, призначення і роль бюджету держави	
Семінар 1	Сутність, призначення і роль бюджету держави	5
Лекція 2	Тема 2. Бюджет як основний фінансовий план держави	
Семінар 2	Бюджет як основний фінансовий план держави	5
Лекція 3	Тема 3. Бюджетний устрій і побудова бюджетної системи України	
Семінар 3	Бюджетний устрій і побудова бюджетної системи України	5
Лекція 4	Тема 4. Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання	
Практичне 4	Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання	5
Лекція 5	Тема 5. Бюджетний процес та його учасники	
Практичне 5	Бюджетний процес та його учасники	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота	5
Змістовний модуль 2. ДОХОДИ ТА ВИДАТКИ БЮДЖЕТУ		30
Лекція 6	Тема 6. Система доходів бюджету	
Практичне 6	Система доходів бюджету	2
Лекція 7	Тема 7. Система видатків бюджету	
Практичне	Система видатків бюджету	2
Лекція 8	Тема 8. Основи фінансування бюджетної сфери в Україні	
Практичне 8	Основи фінансування бюджетної сфери в Україні	2
Лекція 9	Тема 9. Видатки бюджету на економічну діяльність та науку	
Практичне 9	Видатки бюджету на економічну діяльність та науку	2
Лекція 10	Тема 10. Видатки бюджету на оборону та управління	
Практичне 10	Видатки бюджету на оборону та управління	2
Лекція 11	Тема 11. Видатки бюджету на соціальну сферу	
Практичне 11	Видатки бюджету на соціальну сферу	2

Лекція 12	Тема 12. Державний кредит і видатки бюджету на обслуговування державного боргу	
Практичне 12	Державний кредит і видатки бюджету на обслуговування державного боргу	3
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота	5
ІНДЗ		10
Підсумковий контроль	Іспит	40
Всього:		100

Форми організації занять

Теми семінарських/практичних занять

№ з/п	Назва теми	кількість год
Змістовний модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ПОВУДОВИ БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ		
1	Сутність, призначення і роль бюджету держави	2
2	Бюджет як основний фінансовий план держави	2
3	Бюджетний устрій і побудова бюджетної системи України	2
4	Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання	2
5	Бюджетний процес та його учасники	2
Змістовний модуль 2. ДОХОДИ ТА ВИДАТКИ БЮДЖЕТУ		
6	Система доходів бюджету	4
7	Система видатків бюджету	2
8	Основи фінансування бюджетної сфери в Україні	4
9	Видатки бюджету на економічну діяльність та науку	2
10	Видатки бюджету на оборону та управління	2
11	Видатки бюджету на соціальну сферу	2
12	Державний кредит і видатки бюджету на обслуговування державного боргу	4
Усього годин		30

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

5.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелом інформації:

- словесні: лекція (інформаційна, проблемна, міні-лекція тощо) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (презентація PowerPoint), семінар-дискусія, семінар-вирішення ситуаційних

завдань, семінар-розв'язання проблемних завдань – інноваційні навчальні технології; пояснення, розповідь, бесіда;

- *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація;
- *практичні*: завдання, навчальні тренінги – кейс-технології;

2. *За логікою передачі і сприйняття навчальної інформації*: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. *За ступенем самостійності мислення*: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4. *За ступенем керування навчальною діяльністю*: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів із джерелами літератури; виконання ІНДЗ.

Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності

Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

З метою активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів при вивченні дисципліни використовуються проблемні лекції, метод «мозкової атаки», кейс-метод, робота в малих групах, ділова гра, навчальні тренінги, презентації, банки візуального супроводження навчального процесу.

Навчальні тренінги: компетентісно-орієнтований підхід та надзвичайно широкий спектр завдань до семінару/практичного заняття курсу «Бюджетна система». За кожною темою розроблено комплексний пакет завдань, призначених для опрацювання теоретичних, нормативно-правових і наукових бюджетних питань. Зокрема, пакет завдань за темою охоплює: роботу з категоріальним і понятійним апаратом, складання структурно-логічних схем, тести різного рівня складності, ситуаційні та практичні завдання, роботу із бюджетним законодавством, завдання для роботи в малих групах, індивідуальні та групові науково-дослідні завдання тощо.

Інклюзивні методи навчання

1. Методи формування свідомості: бесіда, диспут, лекція.
2. Метод організації діяльності та формування суспільної поведінки особистості: завдання, навчальні тренінги.
5. Методи соціально-психологічної допомоги: ділова гра.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Опорний конспект лекцій
2. Електронний навчально-методичний комплекс дисципліни на платформі Інтернет-підтримки дистанційного навчання Moodle.

3. Контрольні питання з курсу.

4. Індивідуальні завдання для проведення поточного модульного контролю з дисципліни.

Для інклюзивного навчання:

Застосування диференційованого підходу до процесу навчання й оцінювання знань, умінь і здібностей студентів з інвалідністю.

Диференційоване викладання передбачає створення навчального середовища та організацію навчального процесу таким чином, щоб забезпечити успішне опанування дисципліни студентами з різними освітніми потребами (з порушеннями психофізичного розвитку, з обдарованістю, з різних культур).

Основоположним принципом диференційованого викладання є застосування різноманітних форм організації навчального процесу. Їх використання допомагає педагогам врахувати у навчальному процесі такі студентські відмінності:

- рівень підготовленості – через коригування темпу навчання та рівня складності матеріалу;
- індивідуальні стилі навчання – через організацію численних видів діяльності, щоб студенти мали змогу отримувати та опрацьовувати інформацію в різний спосіб, на різних рівнях;
- інтереси – спираючись на схильності, зацікавлення та бажання самого студента опанувати певну тему чи виробити певне вміння.

Виходячи з цих положень, можна окреслити три підходи до диференціації викладання:

- 1) адаптація змісту, процесу та продукту навчальної діяльності;
- 2) варіювання вимог щодо ступеня виконання завдань студентами на окремому занятті або впродовж вивчення ширшої теми;
- 3) застосовування широкого спектру форм і методів організації навчальної діяльності; та виокремити чотири фактори, що забезпечують диференційоване викладання: а) зосередження на головних поняттях, ідеях та вміннях у кожній темі навчальної дисципліни; б) урахування індивідуальних відмінностей студента; в) поєднання оцінювання та викладання; г) постійна адаптація, модифікація змісту, процесу (методів і форм) та продукту навчальної діяльності.

Про диференційоване викладання можна говорити як про підхід, який демонструє: прийняття викладачем різноманітності студентського колективу (різні рівні базових і поточних знань студентів, їхня підготовленість, навчальні інтереси, індивідуальні стилі навчання); навички педагога щодо

організації процесу навчання студентів з різними навчальними можливостями в умовах однієї академічної групи; прагнення викладача просувати студентів на більш високий рівень, забезпечуючи їм особистий успіх та надаючи необхідну підтримку і допомогу.

1. Електронний навчально-методичний комплекс дисципліни на платформі Інтернет-підтримки дистанційного та відкритого навчання Moodle.
2. Адаптовані контрольні питання з курсу.
3. Адаптовані індивідуальні завдання для проведення поточного модульного контролю з дисципліни.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Законодавча та нормативна

1. Конституція України від 28.06.1996 р. №254к/96–ВР (*із змінами та доповненнями*) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/page#Text>.
2. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. №2456-VI (*із змінами*) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. №2755-VI (*із змінами*) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
4. Про бюджетну класифікацію: наказ Міністерства фінансів України від 14.01.2011 р. №11 (*із змінами і доп.*) [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Міністерства фінансів України – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.
5. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин: Закон України від 28.12.2014 р. № 79-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/79-19>.
6. Про Державний бюджет України на відповідний рік: Закон України від (*із змінами*) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
7. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 5 лютого 2015 р. № 157-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/157-19>.
8. Про засади державної регіональної політики від 05.02.2015 р. №156-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/156-19>.
9. Про затвердження складових програмної класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів: наказ Міністерства фінансів України від 20.09.2017 р. №793 [Електронний ресурс]. // Офіційний сайт Верховної Ради України – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.
10. Про внесення змін до Порядку перерахування міжбюджетних трансфертів Постанова КМУ від 23.01.2015 р. №12 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/12-2015-%D0%BF>.
11. Про добровільне об'єднання територіальних громад від 05.02.2015 р. №157-VIII. Закон України [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon517.rada.gov.ua/laws/show/157_80502.
12. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 р. №385 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
13. Про заходи щодо реформування бюджетної політики: Указ Президента

- України від 31.07.2014 р. №621/96. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
14. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. №280/97 – ВР. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>.
15. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 р. № 586 –XIV // ВВР України. – 1999. – № 20. – Ст. 190.
16. Про порядок обслуговування коштів місцевих бюджетів у частині бюджету розвитку та власних надходжень бюджетних установ в установах банків державного сектору [Текст]: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.05.2015 р. № 378.
17. Про Рахункову палату України: Закон України // ВВР України. – 2015. – №36. – ст. 360. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-19#Text>.
18. Про співробітництво територіальних громад: Закон України від 17.06.2014 р. №1508-VII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>.
19. Про аудиторську діяльність: Закон України від 22.04.1993 р. №3125-XII (із змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>.
20. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: Закон України від 26.01.1993 р. №2939-XII (із змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>.
21. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів від 01.04.2014 р. №333-р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>.
22. План заходів з реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження КМУ №591-р від 18.06.2014 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5911806>.
23. Про схвалення Концепції створення інтегрованої інформаційно-аналітичної системи «Прозорий бюджет»: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 11.02.2016 р. № 92-р [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/92-2016-%D1%80>.
24. Європейська хартія місцевого самоврядування, м. Страсбург, 15.10.1985 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_036.

Базова

25. Бутенко В.В. Бюджетна система: навч.-метод. посіб. – Одеса: ОНУ, 2018. –

339 с.

26. Бюджетна система: навч. посіб. / Піхоцька О.М., Фурдичко Л.Є., Синютка Н.Г. – Львів: ТНЕУ, 2019. – 328 с.
27. Бюджетна система: підручник / І.В. Алексеев, Н.Б. Ярошевич, І.Ю. Кондрат, М.В. Ливдар. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. – 400 с.
28. Кондратюк С.Я., Жибер Т.В., Коломієць Г.Б. Бюджетна система. Практикум: навч. посіб. / за наук. ред. проф. В.М. Федосова. – Київ: КНЕУ, 2015. – 454 с.
29. Пантелеєв В.П. Бюджетна система: навч. посіб. – Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2016. – 377 с.
30. Панов А.М. Бюджетна система: навч. посіб. для студентів закл. вищ. освіти. Харків: Панов А.М., 2018. – 234 с.
31. Проць Н. Бюджетна система: навч. посіб. – Луцьк: Вежа-Друк, 2019. – 267с.
32. Сучасна бюджетна система: правила та процедури: навч. посіб. / [за заг. ред. В.В. Зубенка]; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-П) впровадження». – К., 2017. – 184 с.
33. Юшко С.В. Бюджетна система: підручник / С.В. Юшко. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2018. – 384 с.
34. Ярошевич Н.Б. Бюджетна система: практикум: навч. посіб. / Н.Б. Ярошевич, І.Ю. Кондрат, А.І. Якимів - Львів.: «Новий Світ-2000», 2019. – 400 с.

Допоміжна

35. Андрущенко В.Л. Податкова система: навч. посіб. / В.Л. Андрущенко, Т. Тучак. – К.: ЦУЛ, 2019. – 416 с.
36. Баранова В.Г., Дубовик О.Ю., Хомутенко В.П. та ін. Бюджетна система: навч. посіб. / за заг. ред. В.П. Хомутенко. – Одеса: Видавництво Бартенєва, 2014. – 392 с.
37. Благун І.Н. Бюджетний менеджмент: навч. посіб. / І.Н. Благун, Р.М. Воронко. – К.: Кондор, 2018. – 242 с.
38. Бюджетний механізм формування і використання фінансових ресурсів регіону [Текст]: [монографія] / П.Ю. Буряк, С.Я. Бугіль, О.М. Піхоцька, Б.П. Ярема, Н.В. Савчук, Ю.В. Шушкова та ін. – Львів: Ліга-Прес, 2014. – 368 с.
39. Бюджетна складова реалізації домінантних напрямів суспільного розвитку: монографія / Л.В. Лисяк, О.В. Гриценко, С.В. Качула, К.М. Роменська та ін.; за наук. ред. д.е.н., проф. Л.В.Лисяк. – Дніпропетровськ: ДДФА, 2015. – 396 с.
40. Варналій З.С. Податкова система: [підручник] / З.С. Варналій, М.В. Романюк. – К.: Знання України, 2019. – 567 с.
41. Васильєва Н.В. Місцевий бюджет і фінансове забезпечення об'єднаної територіальної громади: практичний посіб. / [Н.В. Васильєва, Н.М.

- Гринчук, Т.М. Дерун, В.С. Куйбіда, А.Ф. Ткачук] – Київ: – 2017. – 117 с.
42. Вівчар О.Й. та ін. Місцеві фінанси: навч. посіб. / О.Й. Вівчар, О.Б. Курило, В.М. Кащишин. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 260 с.
43. Волохова І.С. Місцеві фінанси та перспективи поглиблення фінансової децентралізації в Україні [монографія] / І.С. Волохова. – Одеса: Атлант, 2014. – 462 с.
44. Воронська О.О. Податки в Україні: від теорії до практики: навч. курс – 1-е вид-ня (укр. версія) / О.О. Воронська. – К.: Акцент ПП, 2018. – 464 с.
45. Голинська О.В. Добровільне об'єднання територіальних громад: чинники спротиву, об'єктивні позиції та переваги / Актуальні проблеми державного управління: зб. наук. пр. ОРІДУ: спецвипуск до 20-річчя ОРІДУ НАДУ при Президентові України / [голов. ред. М.М. Іжа]. Вип. 3 (63). – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2015. – С.98-105.
46. Голинська О.В. Зміна управлінського погляду на бюджет через призму застосування програмно-цільового методу / О. Голинська // Актуальні проблеми державного управління: зб. наук. пр. ОРІДУ / [голов. ред. М. М. Іжа]. – Одеса, 2013. – Вип. 4 (56). – С. 45-48.
47. Голинська О.В. Механізми державного управління бюджетами через інструменти програмно-цільового методу: [монографія] / Голинська О.В., – Одеса: ВМВ, 2013. – 272 с.
48. Державні фінанси: підручник / І.Г. Ткачук. – Івано-Франківськ: ДВНЗ «Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника», 2015. – 510 с.
49. Дерун Т. М. Практичний посібник з питань формування спроможних територіальних громад / Т. М. Дерун. – Київ: АМУ, 2015. – 40 с.
50. Децентралізація. Місцеві бюджети об'єднаних територіальних громад: фін.-аналіт. матеріали / Каб. Міністрів України, М-во регіон. розвитку, буд-ва та ЖКГ України; підгот. Я.М. Казюк; консультац. підтримка Я. Джийкіч. – [Київ : б. в.], 2016. – 190 с.
51. Електронний аудит: навч. посіб. / за заг. ред. Г.М. Білецької. К: Алерта, 2018. 206 с. (Серія «Податкова та митна справа в Україні», т. 122).
52. Історія та теорія місцевого самоврядування: навч. посіб. / О.М. Руденко, І.В. Козюра, Н.В. Ткаленко, В.Г. Маргасова. – Київ: Кондор, 2017. – 226 с.
53. Кичко І.І. Бюджетна система: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і допов. Ніжин: Лук'яненко В.В.: Орхідея, 2016. 256 с.
54. Клименко, М. О. Сталий розвиток місцевих громад: [підручник] / М. О. Клименко, О. М. Клименко, Л. В. Клименко. – Київ: Кондор, 2018. – 296 с.
55. Крисоватий А.І., Синютка Н.Г. Муніципальна боргова політика: теоретичні концепти та практика реалізації в Україні: монографія / А.І. Крисоватий, Н.Г. Синютка. – Львів: Українська академія друкарства. 2017. – 199 с.
56. Лисяк Л.В., Гриценко О.В., Качула С.В., Роменська К.М. Бюджетна складова реалізації домінуючих напрямів суспільного розвитку: монографія / за наук. ред. д.е.н., проф. Л.В. Лисяк. – Дніпропетровськ: ДДФА, 2015. – 396 с.

57. Малишко В.В., Макарчук Ю.В., Городніченко І.М. Фінансування освіти в Україні. Економічний вісник університету. 2018. Випуск 38. С. 132-139.
58. Місцеві фінанси: навч. посіб. / Л.Т. Гораль, Н.Я. Спасів, В.Ф. Мартинюк, Л.Р. Маринчак. – Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2015. – 350 с.
59. Місцеві фінанси: підручник / [О.Б. Жихор та ін.]; за ред. д-ра екон. наук, проф. О. Б. Жихор, д-ра екон. наук, проф. О.П. Кириленко; Ун-т банк. справи Нац. банку України. – К.: УБС НБУ, 2015. – 579 с.
60. Місцеві фінанси: підручник / за ред. д.е.н., проф. О.П.Кириленко. – 2-ге вид., доп. і перероб. – Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2015. – 448 с.
61. Муніципальні фінанси: навч. посіб. / [О.П. Кириленко та ін.]; за ред. д-ра екон. наук, проф. О.П. Кириленко; Нац. агентство України з питань держ. служби, Терноп. нац. екон. ун-т. – Тернопіль: Астон, 2015. – 359 с.
62. Найденко А.Е. Зарубежная практика налогообложения доходов физических лиц на местном и региональном уровнях / А.Е. Найденко, Е.В. Гаврик. // Налоги и финансовое право. – 2015. – № 6. – С. 101-109.
63. Наталенко Н. В. Фінанси та бюджет об'єднаної громади (навчальний модуль) / Н. В. Наталенко. – К.: ІКЦ «Легальний статус», 2016. – 72 с.
64. Національні фінанси: [підручник] / [В.І. Грушко, О.С. Наконечна, О.Г. Чумаченко]; за ред. В.І. Грушка; ВНЗ «Ун-т економіки та права «КРОК». – К.: ВНЗ «Ун-т економіки та права «КРОК», 2017. – 656 с.
65. Олійник О.В. Податкова система: навч. посіб. – Київ: Центр навчальної літератури, 2018. – 456 с.
66. Осадчук С. В. Бюджетна децентралізація: стан і перспективи / С. В. Осадчук [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2008-3/doc/3/15.pdf>.
67. Планування місцевих бюджетів на основі програмно-цільового методу: навч. посіб. / І.Ф. Щербина, В.В. Зубенко та ін.; за ред. І.Ф. Щербини; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-ІІ) впровадження». – 3-тє видання, виправлене та доповнене. - К.: Нора-друк, 2012. – 100 с.
68. Планування податкових надходжень в Україні: теорія і практика: [монографія] / за ред. Л.Л. Тарангул. – Ірпінь: НУДПСУ, 2011. – 339 с.
69. Прогнозування розвитку територій. Бюджетне прогнозування: навч. посіб. / В.В. Мамонова [та ін.] ; за заг. наук. ред. М.М. Білинської. – Київ: НАДУ, 2014. – 200 с.
70. Прогнозування та управління соціально-економічними процесами в регіоні: монографія / за наук. ред. В. С. Загорського. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2016. – 238 с.
71. Податок на доходи фізичних осіб та єдиний соціальний внесок: новації реформ та їх наслідки: монографія. К.: Алерта, 2018. 442 с. (Серія «Податкова та митна справа в Україні», т. 124).
72. Податкова політика держави. Ще один великий компроміс / за заг. ред. К. І. Швабія. / Ірпінь: Університет ДФС України, 2018. – 61 с.

73. Податкова політика України: стан, проблеми та перспективи: монографія / П.В. Мельник, Л.Л. Тарангул, З.С. Варналій та ін.; за ред. З.С. Варналія. – К. Знання України, 2008. – 675 с.
74. Податкове право України (у схемах і таблицях): навч. посіб. / О.М. Рєзнік. – А.В. Солонар; Сум. держ. Ун-т. – Суми: Мрія-1. – 2015. – 123 с.
75. Податкова система: навч. посіб. / [Волохова І.С., Дубовик О.Ю., Слатвінська М.О. та ін.]; за заг. ред. І.С. Волохової, О.Ю. Дубовик. – Харків: Видавництво «Діса плюс», 2019. – 402 с.
76. Протидія мінімізації сплати податків: світовий досвід та практика України: збірник матеріалів II науково-практичного круглого столу (м. Ірпінь, 16–17 травня 2019 р.). Ірпінь: НДІ фіскальної політики, 2019. 187 с.
77. Раделицький Ю.О. Місцеві бюджети в умовах поглиблення фінансової децентралізації в Україні: монографія. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2018. 312 с.
78. Реформа місцевого самоврядування в Україні: сучасні тенденції та виклики: матеріали круглого столу (18 трав. 2018 р., м. Львів) / за наук. ред. П. Гураля, О. Сушинського. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2018. – 100 с.
79. Реформа, децентралізація: прикладні аспекти реалізації: навчально-метод. посіб. / Авт. кол.: Ю.Б. Молодожен, О.В. Голинська, О.В. Гуненкова, О.Л. Ковінчук [за заг.ред. С.А. Попова]. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2015. – 84 с.
80. Рожко О.Д. Державні фінанси України: детермінанти та пріоритети розвитку: [монографія] / О.Д. Рожко. – К.: Вид-во Ліра-К, 2016. – 360 с.
81. Рудюк Л.В. Аналіз ефективності податкової системи України / Л.В. Рудюк, К.Б. Рудюк // Фінансові аспекти діяльності підприємств в умовах кризи: збірник тез III Міжвузівської наук. конф. (м. Київ, 25 березня 2016 р.). – К.: Університет «Україна», 2016. – С. 76-81.
82. Рудюк Л.В. Боргова політика України: реалії та перспективи / Л.В. Рудюк // Молодь: освіта, наука, духовність: тези доповідей XIII Всеукр. наук. конф. (м. Київ, 12-14 квітня 2016 р.) у II част. – Ч. 1. – К.: Університет «Україна», 2016. – С. 126-128.
83. Рудюк Л.В. Податкові надходження як джерело формування доходів до Державного бюджету України / Л.В. Рудюк // Фінансові аспекти діяльності підприємств в умовах кризи: збірник тез II міжвузівської наук. конф. (м. Київ, 27 березня 2015р.). – К.: Університет «Україна», 2015. – С. 68-71.
84. Рудюк Л.В. Ретроспективний аналіз становлення та розвитку податкової системи України. Вісник Університету «Україна» (Серія «Економіка, менеджмент, маркетинг»). – Вип. 6 (27). – Київ : Університет «Україна», 2019. – С. 120-139.
85. Рудюк Л.В. Сприятливий бізнес-клімат як визначальний чинник детінізації національної економіки / Л.В. Рудюк // Сучасні механізми реалізації конкурентної політики України в умовах глобалізації: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 17 листопада 2016р., Центр комплексних досліджень з питань антимонопольної

- політики). – К.: КНУБА, 2016. – С. 77-79.
86. Рудюк Л.В. Удосконалення податкової системи України в умовах податкової конкуренції // Молодь: освіта, наука, духовність: тези доповідей XVII Всеукр. науково-практичної конф. студентів і молодих вчених (м. Київ, 27–28 травня 2020 р.), Частина I. – К.: Університет «Україна», 2020. – С. 177-179.
87. Рудюк Л.В. Фінанси: навч. посіб. для дистанц. навчання / Л.В. Рудюк; за наук. ред. проф. Л.Ф. Романенко. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К.: Університет «Україна», 2007. – 270 с.
88. Сенченко В.Б. Податкова система: практикум / В.Б. Сенченко. – К.: ЦУЛ, 2014. – 160 с.
89. Система управління ризиками в державній митній справі України: монографія / за заг. ред. О. А. Фрадинського. Хмельницький: Науково-дослідний центр митної справи НДІ ФП УДФСУ, 2019. 228 с. (Серія «Податкова та митна справа в Україні». Т. 134).
90. Слободянюк Н.О., Янковський В.А. Методичні рекомендації для вивчення дисципліни [Текст]: для студ. спец. 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», ступінь бакалавр / Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. Фінансів та банк. справи; Н.О. Слободянюк – Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2019. – 67 с.
91. Слободянюк Н.О. Реформування системи міжбюджетних відносин в контексті процесів децентралізації в Україні / Н.О.Слободянюк // Економічні та соціальні перспективи децентралізації в Україні: [колективна монографія за ред.. Ю.З.Драчука]. – Дніпропетровськ: НГУ, 2016.– Розділ. 1. – С. 32-45.
92. Становлення інституту старости: перші кроки: [наук.- практ. посіб.] / М.І. Баяк, М.І. Войт, Т.В. Гаман та ін. – Хмельницький: ФОП Мельник Ю.М., 2017. – 225 с.
93. Стоян В.І. Казначейська система: [підручник] / [В.І. Стоян, О.С. Даневич, М.Й. Мац]; за заг. ред. А.І. Крисоватого. – 3-тє вид., змін. і доповн.– К.: ЦУЛ, 2014. – 868 с.
94. Сучасні інструменти фінансового планування: навч. посіб. / І.Ф. Щербина, В.В. Зубенко та ін.; за ред. І.Ф. Щербини; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-II) впровадження», USAID – К.: Нора-друк, 2012. – 128 с.
95. Ткачук А. Про бюджет і не тільки. Спеціально для об'єднаних територіальних громад / А. Ткачук, Н. Наталенко. – Київ: ІКЦ «Легальний статус», 2016. – 76 с.
96. Фінансова грамотність. Фінанси. Що? Чому? Як?: навч. посіб. / авт. кол.; – К., 2019. – 272 с.
97. Фінанси держави: навч. посіб. для студентів ден. та заоч. форм навчання напряму підгот. 6.030508 «Фінанси і кредит» / Т.Я. Андрейків, М.В. Сороківська. – Львів: Львів. комерц. академ., 2016. – 252 с.

98. Фінанси (державні, корпоративні, міжнародні): підруч. для студентів ВНЗ / В.О. Онищенко [та ін.]; [за ред. В.О. Онищенко]; Полтав. нац. техн. ун-т ім. Юрія Кодратюка. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 599 с.
99. Фінансово-економічна грамотність: підручник: у 2 частинах / авт. кол.; за редакцією д-ра екон. наук, проф. Жихор О.Б., д-ра екон. наук, проф. 9 Димченко О.В. – К.: Кондор, 2017. – Частина 1.: Основи національної економіки, економіки регіонів та фінансової системи України. – 800 с.
100. Фінанси: [підручник] / [І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій та ін.]; за ред. докт. екон. наук І.О. Лютого. – К.: Вид-во Ліра-К, 2017. – 728 с.
101. Фіскальна політика в умовах макроекономічної стабілізації: збірник матеріалів III науково-практичного інтернет-семінару, 15–22 червня 2018 року. Ірпінь: НДІ фіскальної політики, 2018. 76 с.
102. Участь громадськості у процесі прийняття рішень на місцевому рівні: навчально-метод. посіб. / ДП «Укртехінформ» – Київ, 2013. – 250 с.
103. Шевчук І.Л., Черепанова В.О., Ставерська Т.О. Бюджетна система: навч. посіб. Друге видання, перероблене і доповнене. – Харків: Видавець Іванченко І.С., 2015. – 284 с.
104. Юшко С.В. Використання податкової ставки як інструменту забезпечення зростання доходів бюджету України / С.В. Юшко // Фінанси України, 2018. – № 2. – с. 109-119.

Крім зазначених літературних джерел, рекомендовано **регулярно** переглядати офіційні та науково-аналітичні веб-сайти, періодичні видання, в яких висвітлюються питання щодо бюджетної системи.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний веб-портал Верховної ради України. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.
2. Офіційний сайт Урядового порталу. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>.
3. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу: www.minfin.gov.ua.
4. Офіційний сайт Міністерства розвитку громад та територій України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minregion.gov.ua>.
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.
6. Веб-портал Державної казначейської служби України. – Режим доступу: www.treasury.gov.ua.
7. Офіційний портал Державної податкової служби України. – Режим доступу: www.sfs.gov.ua
8. Офіційний сайт Державної аудиторської служби України. – Режим доступу: <http://www.dkrs.gov.ua>.

9. Офіційний сайт Рахункової палати України. – Режим доступу: <http://old.ac-rada.gov.ua>.
10. Офіційний сайт Інституту бюджету та соціально-економічних досліджень [Електронний ресурс]: Режим доступу: www.ibser.org.ua.
11. Офіційний сайт газети «Голос України» [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.golos.com.ua/article/255545>.
12. Офіційний сайт газети «Урядовий кур'єр» [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.ukurier.gov.ua>.
13. Офіційний сайт Академії фінансового управління Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://afu.kiev.ua>.
14. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання на вибір студента та виконуються у наступних формах:

- підготовка і презентація міні-лекції (доповіді) та експертних оцінок;
- укладання бібліографії з бюджетних питань.

Вибір теми міні-лекції, а також термінів її представлення узгоджується з викладачем, який проводить семінари. Міні-лекція – це доповідь протягом 8-10 хвилин. Вона складається з наступних структурних частин:

Постановка проблеми на основі опрацювання підручників, монографій, періодичних публікацій і законодавства;

Аналіз фінансової проблеми, явища, процесу чи дискусійного питання.

Аналіз проблеми включає:

- розкриття та оцінку поточної ситуації, виявлення суперечливих моментів, протиріч;
- визначення причин, наслідків;
- аргументація власної позиції.

Аналіз проблеми займає до 5 хвилин міні-лекції.

Висновок. містить пропозиції доповідача щодо вирішення проблеми та висновки, які ґрунтуються як на власних аргументах, так і на думку фахівців.

У міні-лекції не наводиться учбовий матеріал (визначення термінів, переліки функцій, класифікацій чи принципів тощо), за виключенням випадків, коли він є предметом дискусії.

Обов'язково: представлення міні-лекції є основою для проведення дискусії. У ході представлення міні-лекції можна користуватися зібраними матеріалами.

Критеріями оцінки міні-лекції є змістовність її структурних частин, зрозумілість і лаконічність.

Тематика доповідей

1. Бюджетний устрій зарубіжних країн.
2. Взаємовідносини між ланками бюджетної системи.
3. Роль бюджету у фінансовому регулюванні.
4. Оцінка бюджетного планування.
5. Бюджетна резолюція-основні напрями бюджетної політики.
6. Планування доходів бюджету.
7. Планування державних дотацій та субвенцій.
8. Кошторисне планування та його специфіка.
9. Розпис доходів і видатків як основа виконання бюджету.
10. Бюджетні позички, порядок їх видачі та погашення.
11. Фінансовий моніторинг в бюджетній сфері.
12. Програмно-цільові методи та технології формування бюджету.
13. Етапи і методи управлінської діяльності в бюджетному процесі.
14. Фінансова стійкість місцевих бюджетів.
15. Вплив місцевих бюджетів на соціально-економічний розвиток регіонів.
16. Оцінка міжбюджетних відносин.
17. Вплив міжбюджетних відносин на фінансове забезпечення місцевих бюджетів.
18. Вплив податкових та неподаткових надходжень до бюджетів місцевого самоврядування.
19. Аналіз складу та структури видатків бюджету України на поточний бюджетний період.
20. Аналіз фінансування бюджету поточного року.
21. Субвенції з державного бюджету на здійснення програм соціального захисту населення.
22. Оцінка бюджетного фінансування освіти.
23. Оцінка бюджетного фінансування медицини.
24. Оцінка бюджетного фінансування оборони.
25. Децентралізація місцевого самоврядування.
26. Вплив тіньової економіки на доходи бюджету.
27. Оцінка ефективності бюджетного процесу.
28. Оцінка виконання доходів місцевих бюджетів.
29. Оцінка виконання місцевих видатків.
30. Оцінка пріоритетних напрямів бюджетної політики.
31. Бюджетна політика України: стан, оцінювання, перспективи.

32. Бюджетна політика держави: сутність і завдання.
33. Бюджет як основний фінансовий план держави.
34. Бюджет як інструмент регулювання економіки та забезпечення добробуту населення.
35. Державний бюджет України та його роль у бюджетній системі країни.
36. Державний бюджет України та його вплив на соціально-економічний розвиток країни.
37. Правові й організаційні основи бюджетного устрою в Україні та зарубіжних країнах.
38. Бюджетна система України: еволюція і сьогодення.
39. Бюджетна система України: засади побудови й ефективного функціонування.
40. Бюджетна система України в умовах ринкових і демократичних трансформацій.
41. Бюджетний процес в умовах демократії.
42. Бюджетний процес в Україні: практика і проблематика.
43. Бюджетний процес на локальному рівні: реалії та перспективи вдосконалення.
44. Бюджетне планування в Україні.
45. Оптимізація структури бюджетних видатків у контексті забезпечення економічного зростання.
46. Доходи Державного бюджету України.
47. Податкові надходження у системі доходів Державного бюджету України.
48. Видатки Державного бюджету України.
49. Бюджетний механізм і його вплив на соціально-економічні процеси в державі.
50. Програмно-цільовий метод планування бюджетних видатків в Україні.
51. Особливості бюджетного інвестування в Україні.
52. Видатки Державного бюджету України на економічну діяльність.
53. Бюджетні видатки на соціальний захист і соціальне забезпечення.
54. Бюджетний дефіцит: фінансові та соціально-економічні аспекти.
55. Проблема дефіцитності державного бюджету та шляхи її розв'язання.
56. Бюджетний дефіцит і державний борг у розвинених країнах.
57. Бюджетний дефіцит: українська реальність і досвід країн ринкової орієнтації.
58. Державний кредит: передумови виникнення та шляхи оптимізації.
59. Державний борг: структура та механізм формування.
60. Державний борг в Україні: управління та обслуговування.
61. Боргова політика України в період трансформації фінансової системи.
62. Внутрішні та зовнішні запозичення: роль у формуванні фінансових ресурсів держави.
63. Державні запозичення та фінансова безпека держави.

64. Місцеві запозичення та їхній розвиток в Україні.
65. Державний борг і його вплив на фінансову безпеку держави.
66. Становлення та розвиток місцевих бюджетів України.
67. Місцеві бюджети – фінансова основа органів місцевого самоврядування.
68. Міжбюджетні відносини та їхній вплив на економічний розвиток регіонів.
69. Місцеві бюджети України: еволюція і соціально-економічне призначення.
70. Роль місцевих бюджетів в економічному і соціальному розвитку території.
71. Доходи місцевих бюджетів України.
72. Шляхи зміцнення дохідної частини бюджетів місцевого самоврядування.
73. Доходи бюджетів адміністративно-територіальних одиниць.
74. Соціальна спрямованість видатків місцевих бюджетів.
75. Видатки місцевих бюджетів України.
76. Проблеми наповнюваності місцевих бюджетів в Україні.

Практичні завдання: студенти розв’язують запропоновані викладачем ситуаційні завдання та задачі. Наприклад, скласти бюджет територіальної громади (на вибір) за останні 3 роки, проаналізувати основні статті видатків.

Індивідуальна навчально-дослідна робота (навчальний проект)

Індивідуальна навчально-дослідна робота (ІНДР) є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання студентами ІНДР прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекцій, семінарських, практичних занять та охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Номер варіанту завдань до ІНДЗ відповідає першій літері прізвища студента:

Початкова буква прізвища студента	Номер варіанту завдань	Початкова буква прізвища студента	Номер варіанту завдань
-----------------------------------	------------------------	-----------------------------------	------------------------

А-В	1, 21, 41	О-П	6, 26, 46
Г-Є	2, 22, 42	Р-С	7, 27, 47
Ж-І	3, 23, 43	Т-Х	8, 28, 48
Й-Л	4, 24, 44	Ц-Ш	9, 29, 49
М-Н	5, 25, 45	Щ-Я	10, 30, 50

Варіанти ІНДЗ

1. Ознаки бюджету як економічної категорії.
2. Характеристика функцій бюджету та їх зміст.
3. Особливості взаємовідносин державного бюджету і державних фінансів.
4. Аналіз моделей ринкової економіки за рівнем централізації національного продукту.
5. Сутність та особливості функціонування бюджетного механізму.
6. Роль механізму формування бюджетних ресурсів у вирішенні актуальних проблем економічного розвитку.
7. Ознаки бюджету як фінансового плану.
8. Аналіз законодавчої бази, щодо структури бюджету України.
9. Сутність бюджетного процесу та його стадії на загальнодержавному рівні.
10. Учасники бюджетного процесу.
11. Бюджет як обов'язкова умова ефективного функціонування держави.
12. Структура бюджетних ресурсів держави.
13. Методи формування та напрямки використання бюджетних ресурсів.
14. Стадії бюджетного процесу на місцевому рівні.
15. Органи оперативного управління бюджетним процесом.
16. Поняття про бюджетну систему.
17. Принципи побудови бюджетної системи.
18. Структура бюджетної системи та її елементи.
19. Нормативна база функціонування бюджетної системи.
20. Економічна сутність доходів Державного бюджету.
21. Склад доходів загального фонду бюджету.
22. Склад доходів спеціального фонду бюджету.
23. Принципи формування місцевих доходів.
24. Структура місцевих бюджетів.
25. Правова основа бюджетної класифікації України.
26. Складові бюджетної класифікації України.
27. Склад і структура видатків бюджету України.
28. Окремі напрямки видатків бюджету.
29. Класифікація видатків бюджету за функціями, економічною характеристикою операцій, ознакою головного розпорядника бюджетних коштів, бюджетними програмами.
30. Класифікація фінансування бюджету.
31. Класифікація боргу.
32. Засади формування видатків місцевих бюджетів.

33. Організація планування та виконання видатків бюджету на економічну діяльність.
34. Організація планування та виконання видатків бюджету на науку.
35. Планування видатків за галузевою ознакою.
36. Законодавчі норми видатків бюджету на науку.
37. Видатки бюджету на соціальний захист населення.
38. Видатки бюджету на соціальне забезпечення.
39. Видатки бюджету на соціальну сферу.
40. Особливості кошторисного фінансування в установах охорони здоров'я.
41. Особливості кошторисного фінансування у навчальних закладах та дошкільних установах.
42. Видатки бюджету на управління.
43. Сутність видатки бюджету на міжнародну діяльність.
44. Сутність кошторисного фінансування збройних сил України.
45. Склад видатків місцевих бюджетів на утримання органів управління.
46. Сутність класифікації державного боргу за типом кредитора.
47. Сутність класифікації державного боргу за типом боргового зобов'язання.
48. Методичні підходи до управління державним боргом.
49. Нормативне регулювання бюджетного дефіциту.
50. Ознаки бюджетного дефіциту.
51. Бюджетний дефіцит і незбалансованість бюджету.
52. Джерела фінансування бюджетного дефіциту.
53. Способи приховування дефіцитності бюджету.
54. Ознаки і причини вимушеного дефіциту.
55. Завдання та інструменти міжбюджетних відносин.
56. Зміст формули розподілу міжбюджетних трансфертів.
57. Сутність вертикальних дисбалансів та їх фінансове вирівнювання.
58. Сутність горизонтальних фіскальних дисбалансів та їх вирівнювання.
59. Вирівнювання видаткового потенціалу місцевих бюджетів.
60. Розрахунок обсягу видатків загального фонду місцевих бюджетів, що враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів.

Загальні вимоги до ІНДЗ

ІНДЗ виконується студентами з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь студентів і є важливим етапом у засвоєнні навчального матеріалу.

Мова ІНДЗ – державна. Текст ІНДЗ має бути набраний на комп'ютері тільки на одній сторінці стандартного аркуша та розміщений таким чином, щоб залишалися поля: з лівого боку – 30 мм, з правого – 10 мм, зверху – 20 мм, знизу – 20 мм. Шрифт – 14, Times New Roman, інтервал між рядками – 1,5. Обсяг текстової частини роботи має бути в межах 30 сторінок стандартного формату А4 (210 x 297 мм) (див. *Методчні вказівки до виконання ІНДЗ*).

Цифрові дані і цитати повинні мати посилання на джерело безпосередньо в

тексті роботи відповідно до використаної літератури, наприклад [9, с. 13-14], де 9 – джерело у списку використаної літератури, с. 13-14 – конкретні його сторінки.

Нумерація аркушів має бути суцільною від титульного до останнього аркуша, у тому числі всі ілюстрації, таблиці та ін., розміщені всередині тексту або після нього. На титульному аркуші та сторінці зі змістом номер не ставиться, але враховується в загальній нумерації.

Таблиці, схеми, графіки розташовують по тексту після першої згадки про них і нумерують у межах розділу (пункту). Складні, громіздкі таблиці та графічний матеріал приводять в додатках, про що роблять посилання в тексті.

Формули в роботі (якщо їх більше однієї) нумерують у межах розділу (пункту). Номер формули складається з номера розділу(пункту) і порядкового номера формули у розділі (пункті), між якими ставлять крапку. Номери формул пишуть біля правого поля аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (2.1) (перша формула другого розділу. Саму формулу друкують використовуючи **«майстер формул»** на панелі інструментів.

ІНДЗ має бути відповідно стилістично, граматично та технічно оформлено. Матеріали потрібно подати у вигляді, прийнятному для читання та сприйняття інформації.

ІНДЗ комплектується у наступній послідовності: титульний аркуш; зміст (план); вступ; основна частина; висновки. В кінці роботи має бути подано перелік використаних при її написанні джерел літератури.

Джерела, включені до списку використаної літератури, оформляють у такій послідовності:

- закони України;
- укази Президента;
- постанови Кабінету Міністрів України;
- статистичні та інші збірники;
- інструктивні матеріали (у хронологічному порядку);
- спеціальна економічна література і публікації в періодичних виданнях в алфавітному порядку із зазначенням прізвища та ініціалів автора;
- матеріали, які були зібрані на підприємствах і в організаціях та використані при написанні роботи;
- інтернет-ресурси.

Список літератури повинен складати **не менше 15 джерел** (включаючи законодавчу та нормативну базу) та оформлений згідно *Правил оформлення бібліографічного опису у списку джерел*.

Дана робота захищається студентом. Виконання, оформлення та захист ІНДЗ здійснюється студентом в індивідуальному порядку.

Зразок титульного аркуша представлено в Додатку А.

Критерії оцінювання ІНДЗ

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Логіка побудови дослідження. Повнота розкриття основних етапів дослідження. Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел, посилання. Дотримання правил реферування наукових публікацій	5 балів
2.	Презентація (захист) результатів дослідження	5 балів
Разом		10 балів

Оцінка за ІНДЗ: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
8-10	відмінно	5	A	відмінно
5-7	добре	4	BC	добре
3-4	задовільно	3	DE	задовільно
0 – 2	незадовільно	2	FX	незадовільно з можливістю повторного виконання/доопрацювання

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовний модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ПОВУДУВІ БЮДУЖЕТНОЇ СИСТЕМИ			
Тема 1. Сутність, призначення і роль бюджету держави	Семінар. заняття, самостійна робота студента	5	II

Тема 2. Бюджет як основний фінансовий план держави	Семінар. заняття, самостійна робота студента	5	II
Тема 3. Бюджетний устрій і побудова бюджетної системи України	Семінар. заняття, самостійна робота студента	5	III
Тема 4. Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання	Семінар. заняття, самостійна робота студента	5	IV
Тема 5. Бюджетний процес та його учасники	Семінар. заняття, самостійна робота студента	5	V
Підсумкова модульна контрольна робота		5	
Всього: 8 год.		Всього: 30 балів	
Змістовний модуль 2. ДОХОДИ ТА ВИДАТКИ БЮДЖЕТУ			
Тема 6. Система доходів бюджету	Практичне заняття, самостійна робота студента	2	VI
Тема 7. Система видатків бюджету	Практичне заняття, самостійна робота студента	2	VII
Тема 8. Основи фінансування бюджетної сфери в Україні	Практичне заняття, самостійна робота студента	2	VIII
Тема 9. Видатки бюджету на економічну діяльність та науку	Практичне заняття, самостійна робота студента	2	IX
Тема 10. Видатки бюджету на оборону та управління	Практичне заняття, самостійна робота студента	2	X
Тема 11. Видатки бюджету на соціальну сферу	Практичне заняття, самостійна робота студента	2	XI
Тема 12. Державний кредит і видатки бюджету на обслуговування державного боргу	Практичне заняття, самостійна робота студента	3	XII
Підсумкова модульна контрольна робота		5	
Всього: 12 год.		Всього: 20 балів	

ІНДЗ			
<i>10 год.</i>	<i>10 балів</i>		
<i>Всього: 22 год.</i>	<i>Всього: 30 балів</i>		
	<i>Разом:</i>	<i>60</i>	
	іспит	<i>40</i>	
<i>Разом: 30 год.</i>	<i>Разом: 100 балів</i>		

Самостійна робота студентів передбачена як засіб оволодіння навчальним матеріалом у вільний від аудиторних занять час. Така робота виконується на основі вичення студентом нормативно-законодавчої, навчальної та періодичної фахової літератури. Під час самостійної роботи студенти здійснюють підготовку до семінарських/практичних занять, контрольних заходів, модулів, іспиту.

КОНТРОЛЬ І ОЦІНКА ЯКОСТІ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Вона складається з **2-х змістовних модулів** і викладається у **VII** семестрі.

За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS.

Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за кожен змістовий модуль упродовж семестру.

Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки студентам, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів.

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано в таблиці нижче.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Індивідуальні дослідження, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на практичних заняттях.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
<i>«відмінно»</i>	Ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності в розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
<i>«добре»</i>	Ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
<i>«задовільно»</i>	Ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність із основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою. Можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
<i>«незадовільно»</i>	Виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення закладу вищої освіти без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Система оцінювання роботи студентів упродовж семестру

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю
I. Обов'язкові	
1.1. Відвідування лекцій	Не передбач.
1.2. Відвідування практичних занять	Не передбач.
1.3. Робота на практичному занятті	5
1.4. Виконання завдань для самостійної роботи	5
1.5. Виконання модульної роботи	5
1.6. Виконання ІНДЗ	10

Разом: 60	
Максимальна кількість балів за обов'язкові види роботи: 60	
Всього балів за теоретичний і практичний курс: 60	
II. Додаткові	
Виконання завдань для самостійного опрацювання	
2.1. Підготовка наукової статті з будь-якої теми курсу	10
2.2. Огляд літератури з конкретної тематики, підготовка доповіді та презентація	10
2.5. Участь у науковій студентській конференції	5
Разом: 25	
Максимальна кількість балів за додаткові види роботи: 25	
Всього балів за теоретичний і практичний курс: 60	

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

**Оцінка за теоретичний і практичний курс:
шкала оцінювання національна та ECTS**

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
54 – 60 та більше	<i>відмінно</i>	5	A	<i>відмінно</i>
45 – 53	<i>добре</i>	4	BC	<i>добре</i>
36 – 44	<i>задовільно</i>	3	DE	<i>задовільно</i>
21 – 35	<i>незадовільно</i>	2	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 20		2	F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

Оцінка за іспит: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою	Оцінка за національною	Оцінка за шкалою ECTS
--------------------------------	------------------------	-----------------------

		шкалою			
36 – 40 та більше	<i>відмінно</i>	5	A	<i>відмінно</i>	
30 – 35	<i>добре</i>	4	BC	<i>добре</i>	
24 – 29	<i>задовільно</i>	3	DE	<i>задовільно</i>	
14 – 23	<i>незадовільно</i>	2	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>	
1 – 13		2	F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>	

**Загальна оцінка з дисципліни:
шкала оцінювання національна та ECTS**

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
		екзамен	залік		
90 – 100	<i>відмінно</i>	5	<i>зараховано</i>	A	<i>відмінно</i>
82 – 89	<i>добре</i>	4		B	<i>добре (дуже добре)</i>
75 – 81	<i>добре</i>	4		C	<i>добре</i>
64 – 74	<i>задовільно</i>	3		D	<i>задовільно</i>
60 – 63	<i>задовільно</i>	3		E	<i>задовільно (достатньо)</i>
35 – 59	<i>незадовільно</i>	2	<i>не зараховано</i>	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 34	<i>незадовільно</i>	2		F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота		Разом	Іспит	Сума
<i>Змістовий модуль 1</i>	<i>Змістовий модуль 2</i>	60	40	100
Тема 1 - Тема 5	Тема 6 - Тема 12			
30	20			
	<i>ІНДЗ</i>			
	10			

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Крайні терміни складання та перескладання дисципліни	Перескладання здійснюється відповідно до графіка
Правила академічної доброчесності	<p>Перевірка навчальних робіт на плагіат (згідно Положення про академічну доброчесність і Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових, навчально-методичних, кваліфікаційних та навчальних роботах)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); - Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; - Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; - Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методик досліджень і джерела інформації.
Вимоги до відвідування	Пропущені заняття (лікарняні, мобільність і т.ін.) можна відпрацювати, виконавши всі завдання, зазначені в інструкціях до практичних занять, переслати в електронному варіанті на електронну пошту. Здобувачі вищої освіти можуть отримати електронні презентації лекцій і самостійно ознайомитись із матеріалом при об'єктивних причинах пропуску занять.

ПЕРЕВІРЕНО:

_____ (посада, звання)

_____ (_____)
 (підпис) (прізвище та ініціали)

_____ 20__ р.